

Suomi globalisaation vuoristoradalla Professori Markku Kuisma

Globalisaatio on synnyttänyt Suomen modernin suurteollisuuden ja luonut perustan pohjoismaiselle hyvinvoinnille. Kansainvälisen kaupan ja Euroopan varhaisen kauppakapitalismin kasvu 1500-luvulta lähtien nosti suomalaisen tervan keskeiseksi vientituotteeksi. Amsterdamin ja Lontoon kauppahuoneet ja laivatelakat olivat suomalais-ruotsalaisen tervan suurostajia, jotka tarvitsivat tuotetta maailmaa valloittavien ja hallinneiden sota- ja kauppalaivastojensa rakentamisessa.

Globalisaation kiihdytysvaihe 1800-luvulla veti Suomen mukaan modernin suurteollisuuden läpimurtoon. Vapaakauppa avasi markkinat pohjoismaiselle sahatavaralle, joka tuotettiin uudella tehokkaammalla teknologialla ja kuljetettiin uuden teknologian kiihdyttämän kilpailun avulla aiempaa edullisemmin menekialueille Länsi-Eurooppaan. Euroopan taloudellinen integraatio vakaine valuuttaoloiheen suosi muutenkin kehitystä, johon Suomi pääsi mukaan aluksi halpa- ja raaka-ainetuottajana ja sittemmin jalostettujen tuotteiden viejänä Venäjän markkinoille. Teollisen kapitalismin kansainvälinen kasvu- ja laajenemisvaihe kaikkiaan siis mahdollisti Suomen taloudellisen ja sosiaalisen nousun, mikä oli maan syrjäisen aseman ja alhaisen lähtötilanteen huomioiden yllättävää.

Globalisaation uuden vaiheen läpimurto 1990-luvulta lähtien johti Suomessa rajuihin rakennemuutoksiin etenkin suuryritysten tasolla. Yhteistyövetoisesta kartellitaloudesta siirryttiin amerikkalaismallia seurailevaan kilpailukapitalismiin. Tämä näkyi Nokian huikeassa nousussa ja keskittymisenä entistä isoimmiksi ylikansallisiksi yhtymäjättiläisiksi, joiden omistuskkin muuttui suomalaisesta kansainväliseksi.

Globalisaation uusi vaihe johti myös maailmantalouden voimasuhteiden historiallisiin muutoksiin. Kiinan, Aasian ja ylipäätään ns. bric-maiden nousu on haastanut eurooppalais-pohjoisamerikkalaiset talousblokit, eikä tästä muutoksesta ole vielä kuin alku näkyvissä. Muutokseen sisältyy Suomen kannalta uhkia, mutta myös suuria mahdollisuuksia, samanlaisia kuin lähiyhteys Venäjään tarjosi suuriruhtinaskunnalle 1800-luvulla.

Luentosarjan on suunnitellut Helsingin yliopiston Studia Generalia -toiminnan tieteellinen ohjausryhmä ja sen toteuttaa Helsingin yliopiston Avoin yliopisto yhteistyössä Helsingin yliopiston Tietotekniikkakeskuksen kanssa.

Lisätietoja:

Tieteellisen ohjausryhmän puheenjohtaja,
vararehtori Kimmo Kontula
p. (09) 191 24150
kimmo.kontula@helsinki.fi

Koulutussuunnittelija
Sanna Saari-Salomeri
p. (09) 191 28047
studiageneralia@avoin.helsinki.fi